

11705.9
2

*Utrum diversarum Gentium Mores et Instituta
a diverso earum situ explicari possint?*

DISSERTATIO

QUÆ

P R Æ M I U M

A VIRIS HONORATISSIMIS

EDV. FINCH & THO. TOWNSHEND

BACCALAUREIS MED. propositum

RETULIT,

CANTABRIGIÆ

IN SCHOLIS PUBLICIS HABITA

PRID. KAL. JUL. M.DCC.LVIII.

A

^K
GUILIELMO ROBERTS, A.B.

COLL. REGAL. SOCIO.

CANTABRIGIÆ,
TYPIS ACADEMICIS EXCUBEAT J. BENTHAM.
M.DCC.LVIII.

DISSEMINATION

REPORT

CONCERNING THE

CANADIAN

IN 1910

AND

GLIBERNO

COI

Utrum diversarum Gentium Mores et Instituta a diverso earum situ explicari possint?

CUM in diversos diversarum Gentium annales et monimenta intueor, sæpe animi pendere soleo, quânam potissimum fiat ratione, ut, five Corporis spectem, five Ingenii facultates, five Legum, et Civitatum formam figuramque, seu Deorum cultum, aut quotidianam istam, cujus vis est maxima, vitæ consuetudinem, nulla fere sit res, de quâ omnes simul idem decreverint; sed suum quæque sentiendi modum, suum agendi, suum loquendi, quasi jure divino sibi vendicet et amplectatur. Contemplanti quidem universas Mundi Nationes, occurrit illico simplex, et in omnes diffusa ratio; magna insuper, Naturæ nostræ comes, imbecillitas; tum verò communis fuga solitudinis, communes affectuum perturbationes: quæ tamen eo modo aut inter se inæqualiter commiscuntur, aut in actionibus suis aliunde impediuntur, ut Homines non Montium intervallis, non Oceano diffociabili, non Cœli denique spatio, longius disjuncti reperiantur, quàm Morum, Legumque varietate. Dominatur in Civium mentes, et proprio quodam colore suffundit Incolas, terræ cujusque Situs, Religio, Leges, Rerum publicarum administratio, præteritorum temporum Memoria; et prout una vel altera ex hisce causis latius in mores nacta sit imperium,

cæteræ aut inservire tantùm videntur principiis dominantibus, aut in illis quodammodo penitus confundi. Apud Gentes, immanitate barbaras, animorum indicio erit Natura ipsa, Cœlique temperies: Quicquid priscæ Consuetudinis est Sinenses sanctissimè colunt: regnat Japoniæ Legum Auctoritas: Romanique Veteres fovebant religiosa quædam quasi arcana Imperii, rudiumque sæculorum severam simplicitatem.

Quum autem Quæstio sit, quantum terræ cujusque Situs ad mores formandos valuerit, haud alienum erit, aut inutile, præfari, cœli temperiem non eandem dominationem in mentes Hominum exercere, atque olim exercuit. Ex quo enim Mercaturæ major accessit et laus et amplitudo, omnes fere gentes, præsertim quæ rei navali operam impenderunt, habent quoddam commune vinculum, et arctiori cognatione inter se continentur. Liberiores omnes sunt, et solutiores ad iudicium de re quâlibet ferendum, qui vel ipsi admodum peregrinati sint, vel peregrinantes exceperint hospitiiis; neque ut omnia, quæ domi præscripta, et quasi imperata sint, defendant, necessitate ullâ se teneri putant. Sensibus interim blanditur novitas; allucit ea, quæ ex terræ frugibus, artiumque monumentis percipitur voluptas; commigrat advenarum Hominum multitudo; Morum quoque paulatim fiunt, et consuetudinum commercia.

Id porrò notabile est, ubi in bene moratam, et bene constitutam civitatem Gentium exterarum ratio, et vivendi via semel invaserit, omnia illico in deterius ruere, veteremque, velut a Penatibus suis, exulare disciplinam. Hinc Ægypti cæremoniis, et superstitione polluta Judæa. Hinc Persida, sapientissimis fundatam insti-

institutis, inebriavit Medorum luxus et magnificentia. Athenarum quidem Leges libera adoptavit Roma: Ubi paulatim cæpit imminui Reip. dignitas, Senatûs auctoritas, Imperii splendor, plena erat Italia Græcarum artium, Latiumque agreste elegantiora enervârunt vitia: At verò cum in fæce istâ Romuli nihil adhuc sincerum, aut incorruptum relinqueretur; cum Principem efferaret immanis Potentia, cum Senatum pollueret infima adulatio; ibi robustiora civitatem everterunt Scelera; Populum Romanum inquinavit perditissimarum nationum pessima colluvies;

—— *Syrus in Tiberim defluxit Orontes,
Et linguam, et Mores, et cum Tibicine chordas
Vexit* ——

Neque solùm cum exteris Communio, sed multa, multa, inquam, sunt, per quæ vel fileant Naturæ leges, vel etiam penitus tollantur. At non adeo impotentes sunt, et imbecillæ, ut aut modicis viribus, aut exiguo tempore exterminentur. Videte sub variis cæli regionibus quàm variî Hominum sint habitus! Quibus enim in locis Sol mediocriter profundit vapores, ibi Corpus, laborum neque appetens, neque impatiens, non Septentrionali frigore contrahitur, non Austrinis enervatur caloribus: Labitur per Venas sanguis, placidi in morem fluminis, quod nec exsuperat ripas, et tamen semper exæquat. Sin ad Aquilonares porrò regiones accesseris, corpora videbis immania, robusta, succique et sanguinis pleniora; qui tamen Oceani potiùs quàm Fluminis ritu, redit ad Cor liberiùs, et vehementiùs reciprocatur. At verò istas incolentium plagas, quæ nimio Soli, maximisque caloribus sub-

4

jiciuntur,

jiciuntur, breviora Corpora, membra invalida; et sanguis exiguus, mite velut stagnum, vix aut ne vix repit per venas inconstanti cunctatione, et lentâ morâ.

Si quis autem sit, qui ignoret, quòd Animi Mores Corporis sequantur temperamentum, non Poetas, non Oratores adeat, sed optimos Naturæ, Verique Auctores, Medicos et Philosophos. Consulat Aristotelem; interroget Platonem. At verò de hâc, quam tractamus, quæstione, meliùs, et fusiùs differuit Medicorum Princeps, Hippocrates. Ille enim, postquam Incolarum et corpora et animos suæ quosque regioni accommodârit: postquam ab Asianis Europæos; cæloque calidiore fruente a populis Borealibus accuratissimè distinxerit; *εὐρήσεις (inquit) ἐπὶ τὸ πλῆθος τῆς Χώρας τῇ φύσει ἀκολουθεῖν, καὶ εἶδεα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὰς τρόπους.* Cujus in verba juratus Galenus: *τίς γὰρ ἐκ ὅρα τὸ σῶμα, καὶ τὴν ψυχὴν ἀπάντων τῶν ὑπὸ ταῖς ἀρχαῖς ἀνθρώπων ἐναντιώτατα διακείμενα τοῖς ἐγγύς τῆς διακεκαυμένης ζωῆς;*

Quorsum autem auctoritate opus, cui et Ratio suffragatur, et Experientia? Contemplemur enim Populos, a Sole longiùs amotos, frigoribusque atque hyeme informes. Vires a situ, audaciam a viribus mutantur. Haud equidem inficior huc quoque proVectos exterarum Gentium mores, et instituta, rudes indigenarum animos paulatim flexisse, et cæli quodammodo domuisse temperiem. Sin ætatis præteritæ spatium respiciamus, et priscorum sæculorum recorde-mur memoriam, ibi euntes in prælia, pugnaeque avidos Thracas, Sauromatas, plurimasque nationes, quæ Septentrionales plagas habebant, videbimus; nec ut Imperii

Imperii fines proferrent, armis accingebantur, nec ut superbienti Tyranno morem gererent; sed Bellum amabant, quia oderunt Pacem; Ac ne nomen quidem Servitutis habuit locum, ubi semper in licentiam erupit sæva et truculenta libertas. Iis demum temporibus, quibus florentissimæ res Rōmanæ, Populi Europam ab Aquilone incolentes, sine artibus erant, sine culturâ, penè etiam et sine legibus: Cum tamen urbes Asiæ clarissimas facillimè expugnaret quivis ex plebe Imperator, Libertatem suam gentes Transalpinæ aut incolumem servârunt, aut ereptâ ferociter indoluerunt: neque Provincias, ipsasque Italiæ colonias continuis incursibus laceffere priùs destiterunt, quàm ex saltibus se profuderat Gothorum, Vandalorumque innumera Vis, soloque, ut ita dicam, æquârat decantatum istud, ac immortale imperium. Quid? si dominum potentem acceperit Moscovia? num eâ facilitate jugum passâ est, quâ Sinenfes, et Indi? Quid? Danorumne leges in perpetuum abolitas credibile est, inter vicinarum Gentium inviolata jura? Quid? nonne Americæ frigora, et nives peragrantem Libertatem vidimus? Propior soli Mexicana, et Peruviana servitus.

Refert de Cyro Plutarchus, quòd Persis, duros, et incultos montes benigniore cœlo mutare quærentibus responderit, ‘ Ibi, Viri, manete, ubi et nati estis, et nutriti: Terræ enim ingenio parent et frugum semina, et mores Hominum.’ Novit profecto magnus ille Imperator, quantùm ex calore nimio, æstibusque immodicis mollescat, et effæminetur Animus. Sicut enim ex robore, et viribus proveniunt ferox Virtus, et libera Audacia; ita ex corporis languore enascitur prava timiditas, et abjecta Servitudo. Et si Oculos
‘ flecta-

flectamus ad penè infinitas Asiæ nationes, quarum Regio frugum quidè est feracissima, omniumque vel ad luxum, vel ad magnificentiam perquam prodiga; ecquod ex primis annalibus ad hoc usque temporis liberæ duræque Virtutis indicium reperiemus? Facilis, et opportuna superbo cuivis Victori præda, sæpe Dominos mutârunt, nunquam Dominium.

Quid? quod Meridiano sub cælo, et dolore excruciantur acrius, et voluptate exquisitiùs permulcentur. Videas ad vocis cantum, in quem incravit aures plagam frigidiorè quicumque sortitus est, furere eos, et quasi præ lætitiâ debacchari. Hinc in Amorem effunduntur licentius; Hinc profligata Virtus; amissa Pudicitia; promiscui Concubitus: Hinc denique vitiorum seges uberrima, odium, vindicta, venena, gladii, et quicquid ultra sceleris excogitare potuerit impotens, et imbellis nequitia. — Sive autem ex aëris temperie, sive aliquâ aliâ ex ratione factum sit, ut multa simul celebrare connubia pro licito habeant, Naturæque legibus consentaneo; non possum non misereri illorum Hominum, quorum in mentibus, hâc ipsâ ex causâ, pura et illibata Dei Doctrina nunquam radices egit; dum multas per Asiæ civitates grassata est Pseudo-prophetæ istius Arabici fallax et insana Religio, quod effusissimis libidinibus amica, spondet etiam sepultis Amorem et Concubitus.

Haftenus in pertractandâ quæstione, recta, et facilis Via. Si enim diversas incolentium regiones diversi sint habitus; et si, prout corporis habitus, ita erit et mentis color; statuendum est, ideo dissimiles Hominum esse mores, quia dissimili situ et temperie fruantur. Hinc apud Arctôas Gentes evehunt Animum,
et

et quasi extra se rapiunt, Vina, Venationes, Itinera, Prælia; dum Patriæ calidioris Cives emollit indigena quies et popularis inertia.

Unde autem accidit, ut, qui sub eodem cælo locantur, easdemque et caloris et frigoris patiuntur vires, vix minùs inter se dissentiant, quàm quos, ad ipsos Mundi cardines, oppositos inter se, et maximè disjunctos Natura collocavit? Hoc autem frequentissimè fieri videmus, inter illas potissimum Nationes, quæ et a perpetuis nivibus, et ab æstu immodico pari fere spatio distant. Quàm longè discrepabant Atheniensium et Thebanorum ingenia! Quàm procul ab Ionicâ saltatione, dura et aspera Spartanorum virtus! Quàm contraria Gallicæ levitati perfidiæque, vicinorum Hispanorum gravis et superba probitas!

Jam verò videamus an non et hoc ex situ proveniat, quòd proximæ et conterminæ Nationes moribus tamen et institutis sint dissonæ: videamus, an non, ut constans et penè perpetuus hominum status, qui vel immodico sole perusti, vel hyeme nimiâ contracti sunt; ita medias inter hæc regiones incolentium fluxæ leges et caduca imperia optimè deducantur ex mitiori illo cæli temperamento, frigoris juxta ac caloris particeps. In hunc itaque modum Hippocrates loquitur: ὅκῃ μεταβολαὶ εἰσι πυκνότεραι τῶν ὥρέων, καὶ πλείστον διαφοροὶ αὐταὶ ἐσώγεισιν, ἐκείνῃ καὶ τὰ εἶδεα, καὶ τὰ ἦθεα, καὶ τὰς φύσεις ἐνέχουσιν πλείστον διαφερόσας. Et nostrorum temporum Scriptor, in politicis, ut nemo, versatissimus, ‘ sæpe, inquit, moriuntur, sæpe renascuntur multorum populorum et vitia et virtutes: ‘ nihil enim ex æris temperie fixum est, et constans, ‘ a quo pendeant Mores, et Instituta.’ — Si qua tantæ

auctoritati fides, an mirandum videtur, Græciam, tot in civitates divisam, tam diffimiles filios aluisse? Miramur tam longè discrepasse legibus, ingeniis, disciplinâ, Spartam, Thebas, Athenas? Miramur denique Romam, modò a Regibus, modò a Consulibus, nunc a Senatu, nunc a Plebe gubernatam, omnium Gentium cives longè superasse et frugalitate, et luxuriâ, et virtutibus, et vitiis?

Jam verò ad instituta facilis est transitio; quæ vel inviolatam præstant cum moribus amicitiam, vel iisdem inveterato adversantur odio. — Aut enim ad prævenienda scelera latæ sunt leges, aut ad punienda: Ubi Amor Virtutis, aut etiam poenæ formido cives a delictis absterruit, ibi Leges et Mores conveniunt: Ubi autem intemperanter peccatum est; ubi suppliciis recidendæ sunt culpæ; diffilit amicum illud et amabile vinculum; jura sæviunt in mores; et pervigili opus est Consule, ne quid detrimenti capiat Respublica.

Cum verò ex patriæ suæ situ multi in Homines deriventur affectus, (ex quibus omnia fere et vitia, et virtutes,) necesse est Instituta quoque cum affectibus variari, et ad cœli quodammodo respicere temperiem. Laudandi itaque, et pene divinis honoribus cumulandi Legum-latores, quorum præcipuus fuit labor, ea coercere atque reprimere mala, ea bona fovere, et ad maturitatem perducere, quæ non aliâ ex regione traducta sunt, sed nata in suâ. Sicut enim fruges, et arbuta, quæ sponte se tollunt, læta surgunt, et fortia; ita, qui ex aëris temperamento proveniunt mores, nisi multâ vi, nec domandi sunt, nec moderandi.

Scio

Scio quàm lubrico in loco verſer; ſcio quàm difficile et arduum ſit, quàm extra noſtram ingenii tenuitatem, præteritorum temporum annales evolvere, præſentia contemplari, eaque ex omni Civitate promere, et enarrare inſtituta, quæ populi cujuſque moribus vel convenientia ſunt, vel repugnantia. Pauca tamen ut recenſeam neceſſe habeo, quæ ſi non evincere quæſtionem, firmare valeant, et probabiliorem efficere.

Contemplemur itaque nationes Indiæ; (non innumeras illas tribus, quæ per Aſiam et Americam diſperſæ, commune nomen fortiuntur; ſed Indiam volo, quæ, propriè dicta, pertingit ad fines Orientis:) ubi vacare curâ, officio, negotio, prima voluptas; ubi primus agere eſt dolor. Atque hîc, ſi uſpiàm, eam eſſe Legum Naturam oportet, ut ab otio, et quiete civium animos exſuscitent; ad laborem vi, pœnis, præmiis impellant. — Rationi ergò, et politicæ ſcientiæ adverſatur decantati iſtius Principis diſciplina, qui a Solio et aris profugus, ad ſylvas ſe et antra recepit, multoſque per Aſiæ populos propagavit inſtituta, aut otari docentia, aut etiam inſanire. Ex quibus præcipua ſunt, quæ ſequuntur, illa: ‘ Unum eſt omnium. ‘ rerum Principium, perfectum, quietum; ſine vi, ‘ ſine poteſtate, ſine intelligentiâ: huic ut perquàm ‘ ſimiles ſimus, nihil nos ſentire debemus, intelligere, ‘ cupere, agere: ubi domantur affectus, ubi Corpus ‘ quieſcit, ubi Anima nec ſentit aliquid, nec intelli- ‘ git, ibi demùm eſt Virtus, ibi ſumma felicitas.’ Nihil ille de Bono et Malo, nihil de Dei providentiâ, nihil de Animi Immortalitate; quem in plurima tamen corpora migrare voluit, cùm impietati plus quàm Epicuræ obduceret ſomnia plus quàm Pythagorea.

Quid? quod et vitia, quæ a situ profluxere, non diminuit, sed auxit; non repudiavit, sed consecravit. Corpus enim, fragile tantum, et perituum Animæ domicilium, nec dehonestari posse docuit, nec violari. Hinc fœdæ libidines; stuprationes licitæ: Hinc, quæ ab immodico calore nascuntur mala, legibus et religione nutrita, atque confirmata.

Sinenſibus eadem æſtûs intolerantia; eadem ſocordia, torporiſque lenocinia: quos ad agendum tamen impulerunt deducta per omne tempus inſtituta, ut abierit penè ex animis primigenius ille color et lineamentorum conformatio. Quidni autem acuantur ingenia, et ad laborem facilè detorqueantur, cum legibus non auctoritate tantum, ſed exemplo quoque præſit Imperator? In ſuburbana deſcendit prædia ſtato quodam et ſolenni die, magnus ille Princeps et venerabilis: deſcendunt eodem Satrapæ, Præfecti Provinciæ, ædium regiarum magnificentia, tota majeſtas dominatûs; thenſæ demum, et Religionis cæremoniæ. Inſtruuntur epulæ; fumant aræ; attolluntur imagines Deorum. Ipſe in tanto rerum omnium ſplendore, demiffus ad ruſticanos labores, aut arandi durum opus exercet, aut regalibus illis et aſſuetis imperio manibus jactat bidentem. In quo quidem illuſtre, ac penè inauditum exhibetur quotannis gloriæ civilis documentum, quæ ad graviffima imperandi munia reſpicit in curis agricolarum vulgaribus; et in ſolo terræ ſubigendo triumphat etiam de languore et ſocordiâ civium.

Nec prætermittendum verò, quod et cœli Arabici rationem habuiſſe Mahumetes videatur, cum a vini potione diſcipulos ſuos univerſos ſummâ legis auctoritate depu-

depulerit. Uno eodemque usus artificio immanis Imperii, Religionis impiæ fundator, aut homines sibi devinxit voluptatum illecebris, aut devinctos etiam rebus gerendis idoneos reddidit abstinentiâ et præceptorum severitate. Novit profecto qui furor, quæ mentis alienatio, si ad immodicos aëris calores et solstitialem cœli intemperiem accederent quoque comissiones, vinum, temulentia: nec diuturnam fore credebat formam nascentis imperii, si agiles nimis, et intemperantes Arabum animos novis stimulis, et aliunde quæsitis agi porro ad insaniam pateretur.

Quòd verò nascatur ex cœli qualitate, quòd locis obtemperet et obediat disciplina, liquidò constabit, si diligenter perpendamus homines non regiones sæpius, quàm instituta mutant; seu patriam superbo alicui Tyranno prædam concesserint; sive peregrina ad littora deductæ sint coloniæ. Hujusce rei, de quâ loquor, memorabile exemplum Alemanni exhibent. Eo enim situ, eâ temperie potiti sunt, ubi affectus, in amorem parum proclives, in libidinem nunquam exarserunt. Itaque, ut injuriæ quæ in Viros illatæ erant, non nisi ex magnitudine vulnerum æstimabantur; ita in Fæminarum sanctimoniâ nec magis suspicaces erant, nec elegantiores. Cum autem in Hispaniam commigraret ille populus, alia erat et morum et legum ratio: puellæ ne Medicis quidem fomenta præbere licitum, nisi vel fratre, vel patruo, vel familiarissimo quodam e necessariis adfistente; nec immeritò pudicitia cavebatur, in quam continuò strueret insidias flagrans et audentior libido.

Sunt, qui, pro contrariis signis pugnantes, repudiatis causis naturalibus, omnia ad morales referunt: indignantur

dignantur scilicet hominum affectus in sole et ventis
 niti; aut ex patriæ situ pendere Philosophantium in-
 stituta. Hæc se in castra recepit Scriptor, qui multa
 et in ethicis, et in politicis commentatus est, a com-
 muni intellectu absona prorsus, atque abhorrentia.
 ' Cum ita, inquit, a Naturâ comparati sumus, ut ad
 ' eos, quibuscum versamur, imitandos, et quasi ex-
 ' primendos ultro deferamur, fieri nequit, quin ex
 ' frequenti communione, et arctiori societate consue-
 ' tudinum similitudo proveniat; et ut idem vitiis,
 ' idem etiâ virtutibus sit color. Quod si tempo-
 ' rum anteaكتور annales respiciantur, magna oc-
 ' currit morum *συμπάθεια*, et contagio, qui tamèn
 ' ex aëris temperie nunquàm profluxerunt: Neque
 ' credibile est mentes nostras ut fingat, atque animos
 ' conformet, quod haurimus, cœlum, et quo vesci-
 ' mur, cibus.' — Quàm magna sit hujusce conta-
 gionis vis; quàm ex arctâ hâc inter gentes cognatione,
 Naturæ leges interdum exoleſcant, interdum etiam et
 abrogentur, semel atque iterum dixi. Sed nec ita
 exoleverunt, ut nunquam extiterint; nec ita abrogatæ
 sunt, ut nunquam forſan renaſcantur. Jam verò
 multa omitto, quæ de hâc re subtilia potius quàm
 vera diſſeruit verſatilis ille diſputandi artifex, et ad id
 argumenti devenio, quod potiffimùm noſtram quæſti-
 onem refellere videatur, et redarguere, nempe quod
 ' ejuſdem Populi nunquam ſtabilis eſt, et diuturna
 ' conditio; ſeu peregrini in patria jura adſciti adve-
 ' nas ſecum mores invexerint, ſeu rebus cunctis qui-
 ' dam velut orbis ſit, ut quemadmodum temporum
 ' vices, ita morum vertantur. Ubi Romanorum vir-
 ' tus, atque conſtantia? Hiſpanorum inquieta fero-
 ' cia?

‘cia? Britannorum sæva inhumanitas? Eodem cœlo
 ‘fruuntur, qui nunc hæc terras, et qui olim tenu-
 ‘ere: cur non et iisdem moribus?’

Hoc autem, ut opinor, id ipsum probat, quod pro-
 bari non posse strenue contendit; et idcirco mutan-
 tur Hominum affectus, quia sedes non mutatur. At
 quorum Hominum? Num fervidas incolentium pla-
 gas? At illorum non modò eadem atque olim insti-
 tuta, et mores, sed et ratio vivendi, imo et vestitus.
 Num frigidas? At illis etiam hodie truces animi sunt,
 et Virtus barbara. Quorsum igitur opus est Romam,
 Hispaniam, Britanniam proferre, ubi vel ex cœli vicif-
 situdine variatur vivendi ratio; vel in quas, ex tanta
 cum exteris nationibus communione profluxerit terræ
 cujusque ingenium, et proprietas?

Et tamen idem iste scriptor quandoque sibi plus
 conducere putat mutari temperiem aeris. Probat ex
 antiquis scriptoribus, præteriiisse jamdudum Gallicas
 hyemes, neque Tiberim, ut antea, brumali glacie du-
 rescere. Cur non igitur mutatam vitæ rationem ad
 mutationem cœli refert? cur potius ex mutatâ vitæ ra-
 tione probare festinat nullam esse in mores cœli do-
 minationem?

Sic itaque de totâ hâc quæstione statuendum censeo.
 — Qui medias inter frigus, et calorem regiones ha-
 bent, eorum instabiles sunt mores, quippe qui insta-
 bili potiuntur cœlo. Hinc Legum, et Imperii forma
 istas apud gentes sæpe mutata. — Apud Australes
 verò, et Boreales populos, eadem ferme imperii, ac
 olim, figura: Quorum enim corpora, vel immodico
 æstu fatiscunt, vel hyeme perpetuâ roborantur, eorum
 diuturna erunt et instituta, et mores, nisi cum exteris
 nationibus interciderit frequens communio.

Hic

Hic forsân aliquis interroget, cur, cum locus idoneus, tempus opportunissimum, et occasio tam commoda oblata sit, totum me ad mores Hominum, legesque contulerim, ingeniorum penè incuriosus? ‘ Quid? Nihilne de Chaldæis, Phœnicibus, Ægyptiis? Nihilne de Atheniensibus inter Athenas?’ — Fateor equidem multa me de porticu, multa de Lyceo dicere voluisse, sæpe etiam et invitum reticuisse: quod et vestris auribus accommodatius esset, nec a meis forsân studiis prorsus alienum. Sed lata erat de Moribus area; imensa de Legibus. — Id verò notare liceat, apud fervidas regiones citiùs excoli artes; apud temperatas meliùs ad maturitatem perducì; apud frigidas autem, vel seriùs florere, vel terræ ne adeo radices suas adfigere. Hinc in Oriente nata Doctrina, in Græciâ nutrita est: Hinc Romæ, atque Athenis multi extiterunt Poetæ, multi Oratores, multi Philosophi: Unus post Hominum memoriam inter Scythas Anacharsis.

F I N I S.

